

УДК 373.3.017.1:51

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.11>**Людмила МОСКОВЧУК**

кандидат педагогічних наук, академік Міжнародної академії інноваційних технологій, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна, 32300

**ORCID:** 0000-0003-2539-3050

**Бібліографічний опис статті:** Московчук, Л. (2025). Робота над сюжетними задачами на уроках математики як засіб активізації мовленнєвої діяльності молодших школярів. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 4, 76–83, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.11>

## РОБОТА НАД СЮЖЕТНИМИ ЗАДАЧАМИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті обґрунтовано наукові засади формування повноцінних навичок читання у молодших школярів, а також визначено ефективні шляхи організації мовленнєвої діяльності на уроках математики через роботу над сюжетними задачами. Особлива увага приділена тому, як інтеграція мовленнєвих умінь у процес вивчення математики сприяє комплексному розвитку учнів початкових класів.

Методологічною основою дослідження став аналіз сучасних теоретичних джерел, методичних матеріалів та навчальних підручників, зокрема підручника «Математика» для 3 класу авторства Н. О. Будної та М. В. Беденко. У роботі розглянуто поетапні підходи до роботи над сюжетними задачами, що сприяють не лише розвитку техніки читання (правильності, виразності, темпу), а й формуванню умінь усвідомлено працювати з текстом, аналізувати його, виділяти головну думку, а також розвивати зв'язне усне мовлення.

Наукова новизна полягає у комплексному підході до розвитку навичок читання через уроки математики, що є одним із недостатньо досліджених напрямів сучасної педагогіки. У статті розкрито взаємозв'язок між технікою читання, розумінням тексту та розвитком комунікативної компетентності молодших школярів. Показано, що робота над сюжетними задачами стимулює мовленнєву активність, сприяє вдосконаленню мовленнєвого апарату та формуванню умінь виразно і свідомо читати.

У висновках підкреслено, що методично грамотно організована робота з сюжетними задачами на уроках математики стимулює читачський інтерес і сприяє формуванню повноцінних навичок читання. Це дозволяє не лише опанувати ключову математичну компетентність, а й розвивати мовлення, мислення та вміння висловлювати власні думки. Перспективним напрямом подальших досліджень є створення та впровадження практичних моделей уроків, які поєднують формування мовленнєвих навичок із засвоєнням математичних знань, сприяючи гармонійному та комплексному розвитку молодших школярів.

**Ключові слова:** уроки математики, сюжетні задачі, мовленнєва діяльність, навички читання, молодші школярі.

**Lyudmyla MOSKOVCHUK**

Candidate of Pedagogical Sciences, Academician of the International Academy of Innovative Technologies, Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods of Primary Education, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, 61 Ohienka Street, Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine, 32300

**ORCID:** 0000-0003-2539-3050

**To cite this article:** Moskovchuk, L. (2025). Robota nad siuzhetnymy zadachamy na urokakh matematyky yak zasib aktyvizatsii movlennievoi diialnosti molodshykh shkoliariv [Working with story problems in mathematics lessons as a means of activating the speech activity of younger schoolchildren]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 4, 76–83, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.11>

## WORKING WITH CONTEXTUAL PROBLEMS IN MATHEMATICS LESSONS AS A MEANS OF ACTIVATING THE SPEECH ACTIVITY OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN

This article substantiates the scientific foundations for the formation of comprehensive reading skills in younger schoolchildren and identifies effective ways to organize speech activity during mathematics lessons through working with

story problems. Special attention is given to how the integration of speech skills into the mathematics learning process contributes to the holistic development of primary school students.

The methodological basis of the study involved the analysis of contemporary theoretical sources, methodological materials, and educational textbooks, specifically the mathematics textbook for Grade 3 authored by N. O. Budna and M. V. Bedenko. The study examines phased approaches to working with story problems that promote not only the development of reading techniques (accuracy, expressiveness, pace) but also the formation of skills for conscious engagement with the text, its analysis, identification of the main idea, and the development of coherent oral speech.

The scientific novelty lies in the comprehensive approach to developing reading skills through mathematics lessons, which is a relatively underexplored area in modern pedagogy. The article reveals the interconnection between reading technique, text comprehension, and the development of communicative competence in younger students. It is demonstrated that working with story problems stimulates speech activity, contributes to the improvement of the speech apparatus, and fosters the ability to read expressively and consciously.

The conclusions emphasize that methodically well-organized work with story problems during mathematics lessons encourages reading interest and supports the development of full-fledged reading skills. This approach allows students not only to master mathematical competencies but also to develop speech, thinking, and the ability to express their own opinions. A promising direction for further research is the development and testing of practical lesson models that integrate work on speech skills and mathematical knowledge, ensuring a holistic and comprehensive development of primary school students.

**Key words:** math lessons, contextual problems, speech activity, reading skills, younger schoolchildren.

**Актуальність проблеми.** Розвиток мовленнєвої діяльності є одним із ключових завдань сучасної початкової освіти. Цей аспект освітнього процесу визначено пріоритетним у Концепції реалізації державної політики в галузі реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та в Державному стандарті початкової освіти. Особлива увага приділяється розвитку всіх основних видів мовленнєвої діяльності молодших школярів: умінню слухати й розуміти мовлення (аудіювання), зв'язно і грамотно говорити, читати та писати. Серед цих видів діяльності вкрай важливим для учнів 1–4 класів є читання, адже сформовані читацькі навички є підґрунтям для подальшого успішного навчання.

Доведено, що учні, які добре читають, мають вищі результати в навчанні загалом. Це пов'язано з тим, що свідоме, точне, виразне і швидке читання сприяє кращому розумінню та засвоєнню прочитаного. Тож формування повноцінних навичок читання в умовах сучасної початкової школи, особливо в контексті роботи з дітьми цифрової епохи, набуває особливого значення. Ця проблема є актуальною і має бути системно розв'язуваною у освітньому процесі.

Згідно з Державним стандартом початкової освіти, одним із головних завдань мовно-літературної галузі є формування в учнів молодшого шкільного віку повноцінних читацьких навичок (Турові osvitni programy, 2018, р. 194). Проте розвиток навичок читання має відбуватися не лише в межах уроків української мови чи літературного читання. Інтегрований підхід

передбачає залучення до цього процесу й інших предметів, таких як математика.

У процесі навчання в початкових класах діти повинні не лише навчитися читати тексти, а й оволодіти широким спектром мовленнєвих і читацьких умінь: працювати з художніми та пізнавальними текстами, користуватися навчальною та дитячою літературою. Вони мають сформувати в собі інтерес до читання, навчитися самостійно обирати книги, орієнтуватися в навчальному тексті, знаходити потрібну інформацію (текст, завдання, ілюстрації), розуміти зміст прочитаного. Важливо також навчити учнів критично мислити: порівнювати інформацію, виділяти головне, аналізувати, обґрунтовувати й захищати власну точку зору, а також уважно слухати думки інших, вміти вести діалог у відповідному темпі.

Крім того, відповідно до мети вивчення математики в початковій школі, поряд із формуванням математичної компетентності, передбачається розвиток і загальних, зокрема мовленнєвих. Йдеться про розвиток математичного мовлення, яке дозволяє учням краще засвоювати навчальний матеріал і розвиватися в інших сферах (Турові osvitni programy, 2018, р. 206).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Актуальність проблеми активізації мовленнєвої діяльності молодших школярів знаходить відображення у працях провідних науковців, серед яких – О. Вашуленко, Г. Волошина, Н. Ігнатенко, Т. Качак, Т. Котик, В. Мартиненко, І. Олійник, К. Пономарьова, О. Савченко, Ю. Сасенко та інші.

У своїх дослідженнях Ю. Сасенко та Є. Капустіна акцентують увагу на важливості цілісного

та поетапного розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності учнів початкової школи. Вони доводять, що ефективне формування мовленнєвих умінь можливе лише за умов урізноманітнення форм навчання, використання дидактичних ігор, інтерактивних технологій, мультимедійних засобів і ресурсів інформаційно-комунікаційних технологій. Застосування інноваційних підходів, зокрема мультимедійного, дистанційного та мобільного навчання, сприяє формуванню в учнів ключових компетентностей, що відповідають сучасним освітнім стандартам (Saienko & Kapustina, 2024, p. 151).

І. Олійник вважає, що одним із основних чинників ефективної організації навчання, спрямованого на розвиток мовленнєвої діяльності в молодших школярів, є практична мовленнєва спрямованість освітнього процесу. Вона також наголошує на необхідності комплексного підходу до формування мовленнєвих навичок, створення мотиваційного середовища та застосування методів і форм навчання, що забезпечують активну комунікативну взаємодію між учасниками освітнього процесу (Oliinyk, 2023, p. 119).

К. Пономарьова розглядає формування мовленнєвої діяльності в початковій школі як розвиток здатності дітей слухати та сприймати інформацію, відтворювати її, читати й осмислювати тексти, брати участь у діалогах та дискусіях, аргументувати й захищати власну думку, висловлювати судження та погляди як усно, так і письмово. Науковиця підкреслює, що серед усіх видів мовленнєвої діяльності особливе місце належить саме читанню, оскільки воно є основою для подальшого навчання учнів (Ponomarova, 2019, p. 1).

Разом із тим, результати теоретичних і практичних досліджень свідчать про те, що, попри глибокий науковий інтерес і різнобічне опрацювання проблеми активізації мовленнєвої діяльності в початковій школі, багато її аспектів залишаються недостатньо вивченими. Існує потреба в подальшому науковому аналізі, узагальненні та систематизації знань із цієї тематики, що зумовлює її актуальність і перспективність для подальших досліджень.

**Метою дослідження** є наукове обґрунтування процесу формування повноцінних читацьких навичок в учнів початкової школи, а також виявлення ефективних шляхів органі-

зації мовленнєвої діяльності та розвитку мовленнєвих умінь молодших школярів під час розв’язування сюжетних задач на уроках математики.

#### **Виклад основного матеріалу дослідження.**

О. Савченко підкреслює надзвичайну важливість сформованої навички читання в особистісному розвитку молодших школярів. Вона зазначає, що повноцінне читання виступає не лише інструментом пізнання, а й засобом саморозвитку учня. Ця навичка має універсальне значення, оскільки без неї неможливі ні ефективне навчання, ні цілісний розвиток дитини, ні її успішна соціалізація в умовах сучасного інформаційного суспільства (Savchenko, 2007, p. 52).

У межах сучасної лінгводидактики поняття «навичка читання» трактується як автоматизоване вміння декодувати друкований текст – тобто швидко й правильно озвучувати його, розуміти основний зміст прочитаного та формувати власне ставлення до нього (Ponomarova, 2019). Повноцінна навичка читання має кілька ключових якісних характеристик: правильність, виразність, усвідомленість і темп.

Правильність читання передбачає чітке, плавне, безпомилкове вимовляння слів, без їх спотворення. Виразність у читанні забезпечується вмінням за допомогою інтонаційних засобів передавати не лише основну думку твору, а й особисте ставлення до прочитаного. Усвідомленість читання передбачає глибоке розуміння задуму автора, здатність аналізувати використані ним художні засоби, а також формувати власне емоційно-ціннісне ставлення до тексту. Темп, або швидкість читання, розглядається як така, що дає змогу не лише встигнути опрацювати текст за певний час, а й зберегти повноту розуміння прочитаного (Ponomarova, 2018, p. 23).

У науковій літературі чітко розмежовується поняття «швидкість читання» та «темп читання». Темп читання – це більш комплексне поняття, яке відображає співвідношення між кількістю прочитаного і осмисленого матеріалу та часом, затраченим на його опрацювання. У свою чергу, швидкість читання є лише окремим параметром темпу – вона вказує на швидкість переходу від одного слова до іншого, незалежно від рівня розуміння змісту. У зв’язку з цим В. Мартиненко наголошує, що в мето-

диці початкового навчання доцільно оперувати саме поняттям «темп читання», оскільки просте механічне читання без розуміння тексту позбавлене будь-якого смислу (Martynenko, 2020, p. 10).

К. Пономарьова акцентує на тому, що всі зазначені характеристики читацької навички є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Вона пояснює, що неможливо досягти повноцінного розуміння тексту без правильного озвучення графічного матеріалу (букв), адже саме через правильне прочитання відбувається розпізнавання окремих мовних одиниць – слів. Далі, розуміння значення окремих слів є необхідною умовою для встановлення між ними зв'язків. Без розуміння цих внутрішніх зв'язків учень не зможе досягнути загальної ідеї тексту. Водночас, усвідомлення основного змісту сприяє покращенню правильності читання, а ці два чинники разом забезпечують виразність мовлення. Темп читання, за певних умов, також виступає інструментом досягнення виразності. Отже, формування навички читання потребує одночасної та скоординованої роботи над усіма її якісними складовими (Ponomarova, 2019, p. 2).

На уроках математики в початковій школі важливо не лише формувати математичну компетентність, а й цілеспрямовано розвивати мовлення учнів. Мовленнєва активність молодших школярів повинна бути невід'ємною складовою освітнього процесу. Значні можливості для розвитку повноцінних читацьких навичок відкриває робота над сюжетними задачами.

Питання методики навчання розв'язуванню задач знайшло широке висвітлення в науково-методичних працях таких дослідників, як В. Бевз, М. Богданович, Д. Васильєва, Я. Гаєвць, О. Гісь, Л. Коваль, М. Козак, Я. Король, Н. Листопад, Г. Лищенко, Л. Московчук, Л. Оляницька, О. Онопрієнко, О. Палійчук, І. Прокоп, І. Романишин, С. Скворцова, І. Філяк, В. Чайченко та ін.

У педагогічній практиці пропонується структурувати роботу над сюжетною задачею на низку послідовних етапів. Серед них найчастіше виділяють такі: вступна бесіда або презентація; ознайомлення зі змістом задачі; аналіз умови та побудова плану її розв'язування; безпосереднє виконання дій за планом; перевірка відповідності отриманого результату умові задачі; аналіз розв'язання, зокрема обґрунту-

вання обраного способу та розгляд альтернативних варіантів; заключний етап, який передбачає виявлення виховного потенціалу задачі.

Серед усіх зазначених етапів особливу роль у розвитку повноцінних навичок читання відіграють три: ознайомлення зі змістом задачі; її аналіз і складання плану розв'язання; заключний етап, що включає з'ясування виховної складової задачі.

На етапі ознайомлення зі змістом задачі передбачається дворазове прочитання тексту: спочатку це робить учитель, а потім – один з учнів, який володіє навичками виразного читання. Також можливе варіативне опрацювання тексту шляхом мовчазного читання всіма учнями. Особливу увагу вчитель приділяє тому, як саме учень читає: чи вміє він за допомогою логічних пауз та інтонаційного виділення звертати увагу на числові дані, слова, що вказують на математичні дії, а також на формулювання запитання. Інтонаційна виразність, зміна тону, емоційне забарвлення голосу допомагають створити в уяві учнів життєву ситуацію, що стала основою задачі.

Якщо в задачі трапляються незнайомі або маловідомі терміни, їхнє значення варто пояснити до початку читання. Для кращого розуміння важливу роль відіграє правильне логічне наголошення, особливо в запитанні задачі, оскільки зміщення акцентів у вимові може суттєво змінити сприйняття змісту.

Виразність читання задачі полягає у здатності учня емоційно «зануритись» у зміст, а також грамотно користуватися мовленнєвими інструментами: правильно робити паузи (логіко-граматичні та змістові), виділяти ключові слова за допомогою логічного наголосу, змінювати інтонацію й темп відповідно до розділових знаків і змісту. Не менш важливо чітко вимовляти слова й правильно інтонувати речення різного типу – розповідні, питальні, спонукальні. Таким чином, учень має усвідомлювати, яке саме завдання стоїть перед ним під час читання задачі і яку інформацію потрібно донести до слухачів.

Аналіз задачі дає змогу перевірити, наскільки учень зрозумів прочитане. Це критично важливо, адже без повного усвідомлення змісту задачі неможливо приступати до її розв'язання. Аналіз передбачає виявлення суті задачі, розуміння її структури, зв'язків між чис-

ловими даними та запитанням, формулювання плану дій.

На заключному етапі, коли розглядається виховне значення задачі, учень переходить до глибшого рівня осмислення: від аналізу тексту до його інтерпретації з позиції власних цінностей і життєвого досвіду. Важливо, щоб сюжет задачі не лише був зрозумілим, а й викликав емоційний відгук, сприяв розвитку моральних якостей. На цьому етапі учні мають можливість уявити себе в ситуації, описаній у задачі, відчувати себе на місці персонажів або учасників подій. Це сприяє формуванню емоційної, етичної та громадянської зрілості, залучає дитину до засвоєння загальнолюдських цінностей, національних ідей та норм, важливих для сучасного українського суспільства (Moskovchuk & Dovhan, 2021).

Розглянемо, як відбувається формування навичок свідомого, правильного, виразного та швидкого читання в учнів 3 класу на уроках математики за допомогою роботи над сюжетними задачами. Для прикладу проаналізуємо зміст підручника «Математика» (у 2-х частинах) для 3 класу закладів загальної середньої освіти, укладеного Н.О. Будною та М.В. Беденко.

У даному підручнику закладено цілісну систему формування не лише предметних, а й ключових компетентностей, а також наскрізних умінь, які передбачені змістом початкової математичної освіти. Це забезпечується шляхом подачі інформаційно-пізнавального матеріалу в поєднанні з практико-зорієнтованими завданнями, адаптованими до вікових особливостей учнів і спрямованими на розвиток особистості кожної дитини.

Однією з ключових переваг підручника є постійне, послідовне використання навчальних завдань, що мають практичний і життєвий характер, а також містять елементи, які сприяють формуванню комунікативної компетентності. Через такі завдання учні не лише розв'язують математичні проблеми, а й розвивають навички читання: вчаться уважно сприймати текст, осмислювати зміст, логічно формулювати відповіді, обґрунтовувати хід міркувань.

Мовне оформлення підручника відповідає усім нормам сучасної української літературної мови – орфографічним, граматичним, пунктуаційним, стилістичним. Формулювання задач, пояснень, термінів є стислими, чіткими, лако-

нічними та доступними для розуміння учнями молодшого шкільного віку. Інформація подається у зрозумілій, логічно впорядкованій формі, з чіткими міжфразовими й міжабзацними зв'язками, що сприяє кращому сприйманню та осмисленню тексту.

Особливу увагу приділено поєднанню навчальної інформації з елементами емоційно-ціннісного змісту. Такий підхід стимулює інтерес до читання й розв'язування задач, спонукає учнів не лише до механічного виконання завдання, а й до занурення в описану ситуацію, аналізу мотивів поведінки героїв, висловлення власного ставлення. Тексти завдань написані у стилі, наближеному до науково-навчального підстилю, що сприяє формуванню культури мовлення, розвитку мовного чуття і логічного мислення.

Всі завдання побудовані на основі простих речень, що не містять складних чи незрозумілих слів, що є надзвичайно важливим для розвитку навичок правильного та свідомого читання. Таким чином, мова підручника виступає для учнів зразком мовлення, на основі якого формується їхній власний мовленнєвий досвід. Крім того, підручник спрямований на всебічний розвиток учнів: інтелектуальний, емоційний, мовний, комунікативний, що дозволяє ефективно поєднувати математичну освіту з розвитком мовлення, зокрема через роботу над сюжетними задачами.

Частина задач спрямована на формування інтересу до читання книг (Ч. 1 – №№ 47, 159, 191, 293, 299, 321, 343, 383, 391, 422, 433, 467 (Budna, 2024); Ч. 2 – №№ 18, 72, 186, 314, 369, 393, 434, 477, 503, 505, 519, 548, 649, 729) (Budna, 2024).

Особливістю змісту підручника є включення циклу сюжетних задач із розгорнутим, захопливим змістом, який сприяє розвитку мовлення, формуванню повноцінних навичок читання та активізації пізнавальної діяльності молодших школярів: Ч. 1 (№ 53. Гриби-світлячки; № 129. Білка, швабра, комп'ютер; № 173. Бабуся святкує перемогу внука; № 237. Як навчити робота; № 299. Восьминіг-фотограф; № 383. Третя рука; № 422. Кішка ловить людину на вудку; № 433. Ворона-поліцейська) (Budna, 2024);

Ч. 2 (№ 18. Собака регулює пішохідний перехід; № 118. Про домашніх улюбленців; № 177. Дрони в заповіднику; № 227. Катер, що нагадує

бігунок на застібці; № 369. Про папугу, який умів розмовляти) (Budna, 2024).

Об'єм вищезазначених задач набагато більший (орієнтовно більше 100 слів) за звичайний, стандартний (30 слів).

Наведемо приклад роботи над розвитком повноцінних навичок читання молодших школярів за задачею №118 (2, Ч. 2). *Про домашніх улюбленців.*

**Ознайомлення зі змістом задачі.** Прочитайте виразно задачу: Люди **різні**: хтось **любить собак**, але байдужий до котів, а комусь **до вподоби коти**, бо собаки вселяють страх. На думку науковців, **різне ставлення** до цих тварин **передалося** нам із сивої **давнини**. Первісні **мисливці** цінували **собак** за допомогу під час полювання, а **землероби** любили **котів**, бо ті охороняли зібраний урожай від мишей. Певна річ, протягом тисячоліть нащадки землеробів і мисливців **перемішалися** так, що **ніхто** достовірно **не знає**, ким були його пращури. Проте іноді поклик предків дається взнаки, особливо, коли людина **вибирає** собі домашнього **улюбленця**.

Майже в кожній садибі є кілька домашніх улюбленців. Загалом, поряд з людьми живе **201 собака**, а **котів** – **на 505 більше**. Скільки **котів** живе у Верхній Горі?

#### Аналіз задачі:

- Яке запитання задачі?
- Якою дією відповімо на запитання задачі?
- Чому дією додавання?
- Що означає вираз «на 505 більше»?
- Скільки було сімей, що тримають собак?
- Що до чого будемо додавати?
- Яку дію і відповідь запишемо?

#### Заклучна бесіда:

- Чому люди по-різному ставляться до домашніх тварин?

- Навіщо тримати собак у дворі?
- Яке значення мають коти в домашньому господарстві?
- Яких домашніх тварин ви маєте?
- Як слід доглядати за домашніми улюбленицями?

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Грамотно організована з методичної точки зору діяльність учителя початкових класів під час опрацювання сюжетних задач на уроках математики створює сприятливі умови для формування стійкого читацького інтересу в учнів, засвоєння ними різних видів читання – як вголос, так і мовчки, – а також для розвитку повноцінних читацьких навичок. Зокрема, така робота сприяє:

- удосконаленню техніки читання, що включає розширення зорового охоплення тексту, опанування правильних прийомів читання, формування вміння регулювати темп читання відповідно до змісту та мети, розвиток виразного читання;
- активному розвитку мовленнєвого апарату й правильної вимови;
- формуванню вміння працювати з текстом: ділити його на частини, визначати ключові моменти, встановлювати основну думку;
- розвитку зв'язного мовлення учнів у різних формах – як монологічного, так і діалогічного, зокрема вмінь послідовно переказувати зміст, аналізувати текст, робити логічні висновки тощо.

У перспективі подальші науково-практичні пошуки можуть бути спрямовані на створення, апробацію та впровадження ефективних моделей уроків або їхніх окремих фрагментів, у яких гармонійно поєднується розв'язування сюжетних задач із цілеспрямованою роботою над розвитком мовлення молодших школярів.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Будна Н. О. Математика : підручник для 3 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. / Н. О. Будна, М. В. Беденко. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2024. 144 с. : іл.
2. Будна Н. О. Математика : підручник для 3 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 2. / Н. О. Будна, М. В. Беденко. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2024. 144 с. : іл.
3. Мартиненко В.О. Індивідуальний підхід до формування і розвитку навички читання молодших школярів : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 104 с.
4. Московчук Л. М., Довгань О. С. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до виховання молодших школярів на уроці математики засобами змісту сюжетних задач за підручником Н. П. Листопад. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2021. № 3 (107). С. 199-212. Категорія Б. URL: [https://pedscience.sspu.edu.ua/?page\\_id=3954](https://pedscience.sspu.edu.ua/?page_id=3954) (дата звернення: 15.09.2025).

5. Олійник І. Мовленнєва діяльність як основа формування комунікативної компетентності молодших школярів. *Нова педагогічна думка. Серія «Дошкільна та початкова освіта»*. 2023. № 2 (114). С. 116-120. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741757/1/563-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1559-1-10-20230713.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).

6. Пономарьова К.І. Засоби формування навички читання в першокласників у процесі навчання грамоти. 2019. С. 1-5. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717538/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9A.%20%D0%97%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%20%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B8%20%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>.

7. Пономарьова К.І. Пріоритети в навчанні грамоти першокласників НУШ. *Початкова школа*. 2018. № 8. С. 21-25.

8. Пономарьова К.І. Реалізація компетентнісного підходу в системі початкової мовної освіти. 2019. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716058/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9A.%20%D0%A0%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%83%20%D0%B2%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).

9. Савченко О.Я. Методика читання в початкових класах. Київ : Освіта, 2007. 334 с.

10. Саєнко Ю., Капустіна Є. Розвиток мовленнєвої діяльності молодших школярів на заняттях з української мови. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Педагогіка*, 2024. № 1 (32). С. 147-153. URL: <file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/3259-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-8309-1-10-20241221.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).

11. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. Київ : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.

## REFERENCES:

1. Budna, N. O., & Bedenko, M. V. (2024). *Matematyka: pidruchnyk dlia 3-kl. zakladiv zahalnoi serednoi osvity: u 2-kh ch. Ch. 1* [Mathematics: textbook for Grade 3 general secondary education institutions: in 2 parts. Part 1]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan.

2. Budna, N. O., & Bedenko, M. V. (2024). *Matematyka: pidruchnyk dlia 3-kl. zakladiv zahalnoi serednoi osvity: u 2-kh ch. Ch. 2* [Mathematics: textbook for Grade 3 general secondary education institutions: in 2 parts. Part 2]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan.

3. Martynenko, V. O. (2020). *Indyvidualnyi pidkhyd do formuvannia i rozvytku navychky chytannia molodshykh shkoliariv: metodychnyi posibnyk* [Individual approach to the formation and development of the reading skill of younger schoolchildren: methodical manual]. Kyiv: KONVI PRINT.

4. Moskovchuk, L. M., & Dovhan, O. S. (2021). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do vykhovannia molodshykh shkoliariv na urokakh matematyky zasobamy zmistu siuzhetnykh zadach za pidruchnykom N. P. Lystopad* [Preparing future primary school teachers for educating younger schoolchildren in mathematics lessons through the content of contextual/story-based problems, using the textbook by N. P. Lystopad]. *Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii: naukovyi zhurnal*, 3(107), 199–212. Retrieved from [https://pedscience.sspu.edu.ua/?page\\_id=3954](https://pedscience.sspu.edu.ua/?page_id=3954)

5. Oliinyk, I. (2023). *Movlennia diialnist yak osnova formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti molodshykh shkoliariv* [Speech activity as the basis for forming communicative competence of younger schoolchildren]. *Nova pedahohichna dumka. Seriia "Doshkilna ta pochatkova osvita"*, (2(114)), 116–120. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741757/1/563-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1559-1-10-20230713.pdf>

6. Ponomarova, K. I. (2019). Means of developing reading skills in first-graders during literacy instruction. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717538/1/Пономарьова%20К.%20Засоби%20формування%20навички%20читання.pdf>

7. Ponomarova, K. I. (2018). Priorities in teaching literacy to first-graders under the New Ukrainian School. *Pochatkova Shkola*, (8), 21–25.

8. Ponomarova, K. I. (2019). Implementation of the competence-based approach in the system of primary language education. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716058/1/Пономарьова%20К.%20Реалізація%20компетентнісного%20підходу%20в%20системі%20початкової%20мовної%20освіти.pdf> (Accessed September 10, 2025)

9. Savchenko, O. Ya. (2007). Methods of teaching reading in primary school. Kyiv: Osvita.

10. Saienko, Y., & Kapustina, Ye. (2024). Development of speech activity of primary school students during Ukrainian language lessons. Scientific Bulletin of the Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytskyi. Series: Pedagogy, 1(32), 147–153. Retrieved from file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/3259-Текст%20статті-8309-1-10-20241221.pdf (Accessed September 10, 2025)

11. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1–2 класи [Typical educational programs for institutions of general secondary education: Grades 1–2]. (2018). Kyiv: TD "Osvita-Centr+".

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.09.2025

Дата публікації: 03.11.2025